

Ne-tehnički sažetak

Radna skupina za pripremu Jadransko-jonsko programa transnacionalne suradnje izradila je nacrt Programa suradnje (engl. '*Cooperation Programme*' - CP) u skladu s člankom 6. EFRR Uredbe¹. Strateška procjena utjecaja na okoliš (engl. '*Strategic Environmental Assessment*' - SEA) izvršena je sukladno Direktivi o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš (SEA Direktiva 2001/42/EC). Ovo Izvješće o okolišu pripremljeno je u skladu s odredbama Anex-a I SEA Direktive.

Trenutno stanje okoliša

Trenutno stanje okoliša, u okviru kojeg se izrađuje Jadransko-jonski program transnacionalne suradnje, ukratko je opisano i temelji se na Europskim izvješćima o stanju okoliša. I dalje je potrebno činiti napore kako bi se poboljšali opći uvjeti tla, vodni resursi, kvaliteta zraka, životinjski i biljni svijet te bioraznolikost. Tehnološki napredak s ciljem smanjenja emisija umanjuje se s povećanjem korištenja energije i zahtjevima transporta. Različitost prirodnog naslijeđa jedno je od najvećih bogatstava programskog područja. Iako je mreža NATURA 2000 osnovana u posljednjih 10 godina u većini zemalja članica EU, smanjenje bioraznolikosti se ne zaustavlja. Kulturni krajolik i znamenitosti kulturne baštine predstavljaju dio identiteta Središnje Europe i uključenje tih vrijednosti u ekonomsku aktivnost je tek na početku.

Ciljevi i prioriteti programa

U svjetlu Strateških smjernica Zajednice (Lisabon/Göteborg) ukupni strateški cilj programa je jačanje teritorijalne kohezije, promocija unutarnje integracije i unaprjeđenje konkurentnosti Jadransko-jonskog programskog područja. Kako bi se postigao taj cilj CP predlaže pet prioriteta:

Prioritetna os 1 – Inovativna regija – pojačat će transnacionalnu aktivnost inovativnog klastera i mreže ključnih sektora Jadransko-jonskog područja.

Prioritetna os 2 – Regija bogata resursima – povećat će kapacitet za bolje upravljanje energijom u javnim ustanovama na transnacionalnoj razini, povećat će udio lokalnih obnovljivih izvora energije u strategijama i planovima miješanja energije na Jadransko-jonskom području i povećat će kapacitet za korištenje postojećih transportnih sustava s niskom razinom ugljika kao i multimodalne veze između njih.

Prioritetna os 3 – Obdarena regija – unaprijedit će politike održivog razvoja za učinkovitije vrednovanje prirodnih resursa i kulturne baštine u obalnom i okolnom pomorskom području

¹ Uredba Vijeća (EC) br. 1083/2006 od 11. srpnja 2006.

te povećati bioraznolikost i prirodne ekosustave kroz jačanje upravljanja i umrežavanje zaštićenog područja.

Prioritetna os 4 – Suradnja u području prometa radi bolje povezanosti Jadransko-jonskih regija – promovirat će sustav održivih prometnih usluga radi poboljšanja veza u Jadransko-jonskom području (intermodalnost pomorskog, kopnenog i zračnog prometa).

Prioritetna os 5 – EUSAIR upravljanje – podržat će proces jačanja i razvoja multilateralnih okvira koordinacije u Jadransko-jonskom području za zajedničkim odgovorima na zajedničke izazove definirane EUSAIR-om.

Metodologija procjene utjecaja

Analiza procjene utjecaja usmjerena je na najizglednije značajne učinke Jadransko-jonskog programa transnacionalne suradnje na okoliš. Postoji značajan stupanj neizvjesnosti u procjeni, budući da Jadransko-jonski program transnacionalne suradnje definira samo okvir i vrstu djelovanja i/ili projekte koje će program podržati. Provedba aktivnosti i/ili projekata koji će se financirati i njihova konkretna narav i opseg još nisu poznati. Analiza je stoga usmjerena na procjenu potencijala i nemjerljive učinke. Učinci tih potencijalnih rizika ovisit će o konkretnim značajkama projekta, kao i o vanjskim utjecajima.

Kao transnacionalni program suradnje, Jadransko-jonski program neće podržavati velike investicije ili razvoj velike infrastrukture, niti će podržavati znanstvena i tehnološka istraživanja. Ulaganje u male objekte ili infrastrukturu može biti podržano u slučaju pilot projekata ili razmjene teritorijalnih iskustava. Jadransko-jonski program transnacionalne suradnje podržava određene nematerijalne ili 'soft' aktivnosti s potencijalno dugoročnim učinkom i većom vidljivošću za programsko područje (kao što su studije i istraživanja, umrežavanje, širenje znanja i podataka, itd.).

Za svako područje intervencije mogući učinci o odgovarajućim pitanjima okoliša analizirani su obzirom na 'vodeća' pitanja i ciljeve zaštite okoliša, temeljem zakonskih propisa i strategijskih politika na međunarodnoj, državnoj ili na razini zajednice. Kako niti jedno područje intervencije nije opisano dovoljno detaljno da bi omogućilo kvantitativnu procjenu, procjena je koncentrirana na kvalitativnom opisu mogućih utjecaja (pozitivnih, neutralnih, miješanih ili negativnih) o odgovarajućim pitanjima okoliša sukladno SEA Direktivi (2001/42/EC). Popis pitanja nije iscrpan.

Odgovori na ta 'vodeća' pitanja omogućavaju nam da opišemo mogući utjecaj programskih aktivnosti ovisno o njihovoj prirodi.

Štoviše, ta procjena je upotpunjena za svaki potencijalni utjecaj s obzirom na sljedeća razmatranja.

- S kojom se vjerojatnosti taj utjecaj može dogoditi?
- Ako se dogodi, da li će utjecaj biti čest i/ili da li se javlja u brojnim područjima (učestalost s obzirom na prostori/ili vrijeme)?
- Ako se dogodi, da li je dugoročan ili kratkotrajan?
- Ako se dogodi, da li će utjecaj biti povratan (ili ne)?
- Ako se dogodi, da li će utjecaj imati neki prekogranični utjecaj (izvan Jadransko-jonskog programskog područja)?

Stoga, procjena koja je bila provedena ovim izvješćem je strateška i kvalitativna procjena mogućih utjecaja Jadransko-jonskog programa transnacionalne suradnje na okoliš.

Mogući utjecaj programa na okoliš

Program daje odgovore na važna pitanja zaštite okoliša Jadransko-jonskog programskog područja u pozitivnom smislu.

Slijedeća tablica prikazuje ocjene mogućih utjecaja s obzirom na prirodu ponavljanja:

Prioritetne osi i ciljevi		Pozitivan utjecaj (+)	Negativni utjecaj (-)	Neutralni utjecaj (o)	Miješani utjecaj (+/-)	Bez utjecaja (=)
PA 1	TO1 - SO 1.1	10	0	15	1	0
PA 2	TO4 - SO 2.1	7	1	18	0	0
PA 3	TO6 - SO 3.1	3	5	16	2	0
PA 3	TO6 - SO 3.2	10	0	16	0	0
PA 4	TO7 - SO 4.1	9	0	11	6	0
PA 5	TO11 - SO 5.1	0	0	0	0	26
Total		39	6	76	9	26

Svi utjecaji će biti indirektni prirode obzirom na ciljeve Jadransko-jonskog programa transnacionalne suradnje i njegovu potporu 'soft' aktivnostima. Gornja tablica pokazuje da je opći utjecaj Jadransko-jonskog programa transnacionalne suradnje na okoliš neutralno-pozitivan bez da i jedan Specifičan cilj (engl. '*Specific Objective*' – SO) ima ukupan negativni utjecaj. Treba naglasiti da je ukupna ocjena 39 o utjecaju Jadransko-jonskog programa pozitivna za okoliš, dok je SEA identificirala samo 6 negativnih utjecaja za cijeli program.

'Miješane' ili 'negativne' ocjene odnose se uglavnom na Specifične ciljeve vezane uz turizam (SO 3.1) i transport (SO 4.1). Nacrt prioritetne osi PA 5 – SO 5.1 je osobito širok. Bez više postavljenih ciljanih vrijednosti (okoliš), nije bilo moguće procijeniti potencijalne utjecaje.

Ukoliko će program podupirati izradu dodatne prometne infrastrukture (ceste, željeznicu, plovne putove), daljnji negativni utjecaji na pitanja zaštite okoliša ne mogu biti isključeni. To može dovesti do povećanja prenamjene zemljišta, fragmentacije staništa i dodatnog utjecaja

kroz zagađenje zraka i buke u osjetljivim područjima. Takve utjecaje treba uzeti u obzir u prilikom izrade kriterija za odabir projekata.

Glavni rezultati i preporuke

Većina programskih prioriteta i područja intervencije imat će pozitivan ili neutralan utjecaj na odgovarajuća pitanja okoliša. Značajni negativni utjecaji na okoliš mogu se spriječiti, kako je preporučeno u ovoj Strateškoj procjeni utjecaja na okoliš, tijekom odabira projekata postavljanjem kriterija u skladu s ukupnim programskim ciljevima i njihovim prioritetima.

Provedba programa treba se usmjeriti na ključna pitanja dugoročnog uravnoteženog razvoja u transnacionalnom kontekstu, kao što su smanjenje negativnog utjecaja klimatskih promjena, upravljanje prirodnim resursima, održivost sustava transporta i smanjenje emisije štetnih plinova, u skladu s općim načelom 'održivosti' kako je definirano u Programu suradnje (CP).